

Asia: OM 5/69/2015

Luonnos korruption vastaiseksi strategiaksi

Lausunnonantajan saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saatteen lausunnollenne

Suomen Yrittäjät pitää korruptiorikollisuuden torjuntaa ja korruptionvastaista toimintaa ensiarvoisen tärkeänä. Pidämme suomalaisen yhteiskunnan avointa toiminta- ja valmistelukulttuuria erittäin tärkeänä, eikä siihen kuulu minkäänlainen lahjonta tai oman edun tavoittelu epäasiallisin keinoin.

Korruption vastaisella strategialla on erittäin tärkeä merkitys korruption ennaltaehkäisyssä ja torjunnassa. Kiitämme mahdollisuudesta lausua luonnoksesta korruption vastaiseksi strategiaksi (2016–2020) (jäljempänä: strategialuonnos). Esitämme jäljempänä muutamia huomiota strategialuonnoksen sisällöstä ja liitteenä olevasta toimintasuunnitelmasta.

1. Korruption esiintyminen

Miten suomalainen korruptio mielestänne ilmenee ja millä alueilla / sektoreilla korruption vastaista työtä mielestäsi tulisi tehostaa?

-

Puuttuuko strategialuonnoksen korruptiokatsauksesta olennaista tietoa tai olennaisia lähteitä?

-

2. Korruption vastainen työ

Miten nykyiset korruption torjunnan viranomaisrakenteet mielestäsi toimivat? Miten rakenteita voisi vahvistaa ja yhteistyötä viranomaisten välillä parantaa?

-

Onko teillä näkemyksiä siitä, miten muut sidosryhmät (ml. kansalaisjärjestöt) ja kansalaiset voisivat osallistua korruption vastaiseen työhön?

Toimintasuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet tietoisuuden lisäämiseksi ovat kannatettavia. Tiedotuksen parantaminen ja eri tahoille suunnattujen koulutuksien järjestäminen on kannatettavaa.

3. Strategian visio

Miten suhtaudutte strategian visioon (s. 3)

Strategian visiona on yhteiskunta, jossa korruptiolla ei ole menestymisen mahdollisuuksia eikä piilossa pysymisen edellytyksiä. Mielestämme tämä on erittäin kannatettava tavoite kaikkien yhteiskunnan tahojen kannalta. Korruption ennaltaehkäiseminen ja torjunta parantaa yhteiskunnallista luottamusta ja julkisten varojen tehokasta käyttöä sekä edesauttaa toimivaa ja reilua kilpailua markkinoilla. Toimivan kilpailun turvaamiseksi esimerkiksi tarjouskilpailujen, hankintojen sekä rakentamisen ja kaavoituksen yhteydessä ilmenevän korruption torjunta on ensiarvoisen tärkeää. Mielestämme suomalaisen yhteiskuntaan ei kuulu minkäänlainen lahjonta tai oman edun tavoittelu epäasiallisin keinoin.

4. Strategialuonnoksen painopistealueet

Strategialuonnoksen luku 4 käsittelee keskeisimpiä kehitys- ja toimenpidetarpeita (4.1–4.6). Mitkä näistä ovat mielestänne tärkeimmät ja kiireellisimmät? Perustele vastauksenne!

Kuten strategialuonnoksessa on tuotu esiin tutkimusten ja raporttien mukaan Suomessa esiintyvistä korruptiosta tiedetään edelleen vain hyvin vähän. Strategialuonnoksen esitettyjen kansainvälisten selvitysten mukaan Suomessa esiintyy korruptiota varsin vähän, ja Suomi on katsottu lukeutuvan maailman vähiten korruptoituneisiin maihin. Strategialuonnoksen mukaan Suomessa saattaa esiintyä rakenteellista ja vaikeammin havaittavaa korruptiota.

Korruptionvastaisen toiminnan kehittämiseksi tulisikin selvittää tarkemmin Suomessa ilmenevän korruption ja epäasiallisen toiminnan ilmenemismuotoja ja toimenpidetarpeita. Strategialuonnoksessa esitetyt selvitykset nykytilasta eivät ole riittäviä, jotta kehitys- ja toimenpidetarpeita voisi arvioida kattavasti.

5. Ehdotetut toimenpiteet

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? a) korruption torjuntaa tukevien rakenteiden vahvistaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? b) tietoisuuden lisääminen ja asenteiden muuttaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin? c) läpinäkyvyyden lisääminen

Läpinäkyvyyden lisääminen eri yhteiskunnan toimintojen osalta on kannettavaa. Toimivan kilpailun edistämiseksi esimerkiksi julkisten hankintojen yhteydessä ilmenevän korruptiivisen toiminnan estäminen on erityisen tärkeää. Havaintojemme perusteella esimerkiksi puitejärjestelyihin saattaa sisältyä tiettyjä riskitekijöitä, jotka voivat lisätä korruptiivisen toiminnan mahdollisuutta.

Toimintasuunnitelmassa esitettyjen julkisia hankintoja ja yritystoimintaa koskevien ehdotuksien osalta on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää varmistaa yritysten oikeusturva, esimerkiksi liikesalaisuuksien suojaamisen osalta sekä välttää aiheuttamasta uutta hallinnollista lisätaakkaa yrityksille – riippumatta siitä toimivatko nämä hankintayksiköinä vai tarjoajina. Lisäksi julkisia hankintoja koskevien ehdotusten valmistelussa tulisi myös hyödyntää tulevan hankintalain muutokset. Esimerkiksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) tehokkaammat mahdollisuudet valvoa hankintojen lainmukaisuutta tulee hyödyntää.

Emme pidä kannatettavana toimintasuunnitelmassa esitettyä ehdotusta muuttaa hankintalakia siten, että hankintaan liittyvät asiakirjat tulisivat lähtökohtaisesti julkisuuslain 6 ja 7 §:n nojalla julkisiksi. Voimassa olevan lainsäädännön nojalla tarjouskilpailuun osallistuneilla tahoilla, Kilpailu- ja kuluttajavirastolla, sekä useimmiten myös rahoittajilla on jo mahdollisuus saada tieto asiakirjojen sisällöstä. Toimintasuunnitelmassa esitetty ehdotus saattaisi aiheuttaa riskejä arkaluontoisen tiedon väärinkäytöstä sekä saattaisi yritykset eriarvoiseen asemaan. Lisäksi hankintasääntelyn tavoite julkisten varojen tehokkaammasta käytöstä ei tehokkaasti toteutuisi, sillä ehdotettu julkisuus mielestämme johtaa julkisten hankintojen houkuttelevuuden vähentymiseen. Tällöin parhaita tarjouksia ei välttämättä saada. Tätä ehdotusta ja sen vaikutuksia tulisi arvioida erityisen huolellisesti osana strategialuonnoksen jatkovalmistelua.

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?d) Korruptiotapausten paljastumisen helpottaminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?e) Lahjusrikoksiin liittyvän lainsäädännön kehittäminen

-

Onko teillä kommentteja toimintasuunnitelmassa ehdotettuihin toimenpiteisiin?

f) Korruptiotutkimuksen edistäminen

-

Puuttuuko toimenpidesuunnitelmasta mielestänne toimenpiteitä?

-

Mainitaanko toimenpidesuunnitelmassa oikeita vastuutahoja ja onko jotain vastuutahoja unohdettu?

-

6. Korruption vastaiseen työhön osallistuvat viranomaiset ja toimijat

Onko teillä kommentteja/lisättävää korruption vastaiseen työhön osallistuvia viranomaisia ja toimijoita koskevaan osioon (liite 1)?

-

Onko teillä tai edustamallanne organisaatiolla/järjestöllä liityntäpintoja korruption ehkäisemiseen? Millaisia?

-

7. Muut huomiot

Onko teillä muita strategialuonnokseen tai yleensä korruption torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn liittyviä kommentteja?

Korruption torjunta ja siitä ilmoittavien tahojen suojeleminen on ensiarvoisen tärkeää niin taloudellisen kuin sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Strategiassa esitetyt tavoitteet ovat erittäin kannatettavia. On tärkeää, että strategialla pyritään korruption menestymisen mahdollisuuksien ja piilossa pysymisen poistamiseen. Kuten strategialuonnoksessa on todettu, suomalaisessa yhteiskunnassa on useita tekijöitä, jotka vähentävät korruption esiintymisen mahdollisuuksia. Näitä osatekijöitä on tärkeää edelleen vahvistaa.

Strategialuonnoksessa esitetty korruptiotilannekatsaus on osin puutteellinen, ja sitä tulisi täydentää osana strategian jatkovalmistelua. Strategialuonnoksessa esitetyistä rikosilmoitustilastoista välittyy se kuva, että korruption rikollisuutta esiintyy Suomessa suhteellisen vähän. Oikeudessa tuomittuja tapauksia on keskimäärin vielä huomattavasti vähemmän. Lisäksi vain erittäin pieni osa eduskunnan oikeusasiamiehelle tehdyistä korruptiiviseen toimintaan liittyvistä havainnoista ovat johtaneet toimenpiteisiin. Strategialuonnoksessa viitataan myös harvalukuisiin kilpailu- ja kuluttajaviraston sekä verohallinnon muun valvontatoiminnan yhteydessä tekemiin korruptiiviseen toimintaan viittaaviin havaintoihin.

Lisäksi strategialuonnoksessa on todettu, että tutkimusten ja raporttien mukaan Suomessa esiintyvistä korruptiivisista tiedetään edelleen hyvin vähän. Strategialuonnoksesta ei välity riittävän selkeä tilannekuva nykytilasta ja mahdollisista toimenpidetarpeista. Strategialuonnoksessa esitetyt kyselytutkimukset eivät anna riittävää kuvaa mahdollisista ongelmakohtista ja toimenpidetarpeista. Tuemme vahvasti toimintasuunnitelmassa esitettyjä ehdotuksia kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen korruption liittyvän tutkimuksen edistämiseksi.

Strategialuonnoksen puutteellisuuden vuoksi on mahdotonta ottaa kantaa toimintasuunnitelman yksityiskohtaisiin ehdotuksiin. Toimintasuunnitelman ehdotus viranomaisten yrityksille suuntaamista koulutuksista on kuitenkin ehdotuksena kannatettava. Lisäksi suhtaudumme myönteisesti ilmoitusmahdollisuuksien parantamiseen, esimerkiksi viranomaisen laatiman erillisen sähköisen

ilmoituskanavan avulla. Sähköiseen ilmoituskanavaan liittyy kuitenkin useita avoimia kysymyksiä, joita tulee selvittää osana mahdollista jatkovalmistelua.

Jotta korruption vastaista toimintaa voidaan tehostaa entisestään, on strategialuonnoksen jatkovalmistelu tärkeää. Pidämme tärkeänä, että tässä työssä kuullaan laajasti eri kansalaisyhteiskunnan toimijoita edustavien tahojen näkemyksiä.

Kukkonen Ville
Suomen Yrittäjät ry